

Inhoud

Wat moet vader doen...	7
Een zeldzaam gaaf en ongehavend exemplaatje	18
Alles is voorlopig definitief	44
Mag ik een graf van u?	64
De muur voor de woorden	83
Harba, Harba Lorifa	103
Papagena	122
Een zwarte ooievaar	149

Wat moet vader doen...

Joris Ockeloen verwerpt het plan om eindelijk op te staan, zijn benen te strekken, met zijn handen op zijn rug wat te gaan lopen, zijn passen te tellen, en uit te maken of de hal inderdaad vierkant is, zoals hij denkt. Wanneer hij zich maar even beweegt kraken de rug- en armleuning en de zitting van de rieten stoel die hem uren geleden is aangewezen en die hij sindsdien niet heeft durven verlaten. Ieder geluid wordt hem kwalijk genomen. De schrijvende non aan de andere kant van de hal zit daar speciaal om zich over geluiden op te winden.

De hal ligt diep in de kraamkliniek. Vijf gangen, geladen met zon en waarvan er zeker één terugleidt naar de voordeur, komen uit in de hal. Artsen, verpleegsters, nonnen, corveeërs met wagentjes medische apparatuur of serviesgoed, doorkruisen, voornamelijk geruisloos, de hal en verlenen er, steeds als ze de glazen tochtdeur naar een van de gangen openen, ongewild toegang mee aan gedempte muziek die van elders komt. Bij ieder geluid kijkt de non op; zodra het is verstorven hervat ze haar schrijfwerk. Met vinnige bewegingen van haar hand, waarin een nauwelijks zichtbaar pennetje, vult ze papieren in. Wellicht tekent ze de herkomst van de geluiden aan en heeft dan dus al moeten rapporteren dat Ockeloen zat te ritselen met een krant en dat hij de asbak over het glazen blad van het tafeltje naar zich toe

heeft getrokken. Hij blijft stramstil zitten, niet onbekend met wachten.

Achter de non is de dubbele deur naar de operatiezaal, waaruit stilte opstijgt die witter is dan de hal. Ockeloen heeft er de witte en matgroene apparaten zien staan: een stalen machinestad vol ogen, vol muilen. Daarin, op een lichtovergoten plein, ligt Laura. Ook heeft hij de norskijkende man in het wit gezien, bezig met zijn handen in rubberen handschoenen te wringen. Deze riep: 'Water?' Het antwoord: 'Ja!' Op de tafel van de non was toen de telefoon gegaan. De non: 'Ja? Ja. Natuurlijk.' Dat zei ze alsof ze een regeltje gregoriaans zong. Laura werd de machinestad ingeschoven. Hij heeft niet naar haar gekeken, zelfs gedaan alsof hij haar niet zag. In hem het begin van wrok en verwensing. Dat kind, dacht hij, – ze krijgt het uiteindelijk niet voor elkaar het ter wereld te brengen zoals het hoort. De bedrijvigheid in de operatiezaal, die hem werd getoond toen de deuren korter dan een halve minuut open bleven, was die van witte en lichtblauwe insecten.

Nu ligt ze onder een kleurloos licht en hitte spreidende lamp. Ze is bleek en bloedt; ze slaapt en hoort het zoemen van de apparaten niet dat nauwelijks een nuance van stilte verschilt. Ze hebben haar nogmaals geschoren en haar benen over ijzeren stangen boven de tafel gebonden. Haar buik een in een punt uitpuilende heuvel, het vel daar zo strak overheen dat de navel is verdwenen.

Naast de deuren van de operatiezaal brandt een rode lamp. In de hal hangen kinderschilderijtjes met poesjes en geitjes, verder wegwijzers en ingelijste mededelingen. Links de bronzen plaquette van de

stichter van de kraamkliniek, versierd met varens en palmen. Alles hangt op ooghoogte, volmaakt in het gelid. Daaronder en -boven heerst tot in de uiterste hoeken en naden de reinheid die Ockeloën terneerdrukt omdat ze de stilte uitstraalt die slechts op straffe van iets gruwelijks, dat hem zal worden aangedaan, mag worden verstoord. Er hangt geen klok, ook heeft Ockeloën geen horloge, wat het wachten verlengt en verergert.

Hij leest dan maar weer de achterpagina van de krant die over zijn benen ligt. *De gastheren van A herten ook u welkom tijdens het feestweekend ter gelegenheid van het duizendjarige bestaan van de stad.* Feestweekend dat vandaag, een ongehoord hete zaterdag vroeg in mei, begint. De stad A en de meeste van de adverterende horeca-gastheren kent Ockeloën. Zijn vader was eigenaar van hotel Abeelenhof, gelegen in de bossen, even buiten A, dicht bij een meer, de trein rijdt er langs. Voor zover niet in pensionaten heeft de jeugd van Ockeloën op Abeelenhof plaatsgehad: een kasteelachtig landgoed, omsloten door een tuin met vijver. Wat er van Abeelenhof geworden is, weet hij niet. Hij kan bij benadering berekenen wanneer hij voor het laatste in A is geweest: tien, twaalf jaar geleden, om aanwezig te zijn bij de bijzetting van zijn vader in het familiegraf.

Hij bekijkt de foto's van stadsgezichten die in de advertentie zijn opgenomen; bij het lezen van de teksten lijkt hij in een chaos een jeugdboek terug te vinden waarvan hij zich herinnert dat hij zuchtte toen hij het uit had. Veel lijkt er te zijn veranderd in A. Enkele van de hotelnamen wekken herinnerin-

gen: hotel Hermitage (in onze rode zaal musiceerde de familie Mozart), hotel Du Chêne (ons panorama is vermaard), grand hotel du Levrier et de l'Aigle noir (reeds Von Metternich, Napoleon III en de befaamde schrijver Emile Zola proefden en roemden onze jacht- en wildshotels).

Denkt hij aan hotel Abeelenhof, dan herinnert hij zich een bepaalde zondag, een dag vol zon toen hij ongeveer dertien was. Naast zijn vader, die een wit zomerpak en in zijn rever een rode anjer droeg, liep Joris door de tuin van Abeelenhof, kijkend naar waar zijn vader met zijn markiezenhand wees. Onder wit-met-blauwe parasols zaten de gasten van Abeelenhof aan de buiten geserveerde koffietafel. Met dezelfde minzame glimlach als zijn vader liep Joris over de paden.

Hij blijft onbeweeglijk zitten als in een van de zonlichtplekken tegen de muren de schaduw van een merel beweegt, die buiten, in een verkrumelde boterham, op de vensterbank is neergestreken. Hij durft niet te zuchten, integendeel hij houdt zijn adem in en is bereid te denken dat de verschijning van de vogel een teken van hoop is. De hoop, die even in hem opkomt, grenst aan vreugde, maar het is slechts even. Hoop, dan nog, waarop? Enkele keren hoort hij het getik van de vogelbek op de vensterbank, dan vliegt het dier weer op en slaakt een reeks afschuwelijke kreten, die Ockeloens schedelhuid doet krimpen van schrik. In de van saaiheid en droogte grijze tuin, waarvan hij een fragment kan zien, hapt een witte hond naar iets dat Ockeloen niet kan zien, maar waarvan hij onmiddellijk aanneemt

dat het een wolk vliegen is. Niemand, behalve hij, schijnt de vliegen op te merken die, misschien tengevolge van de merkwaardige tropische weersgesteldheid van de laatste dagen, in zwermen boven de stad en in de huizen hangen. Vanmorgen heeft hij ze van onder een riooldeksel zien opstijgen. Zelfs op het lichaam van Laura zaten vliegen toen de vroedvrouw het laken van haar wegtrok. Vliegen ook in deze hal.

Er komt, vriendelijk neigend naar haar schrijvende kloosterzus, die niet terugneigt, wel een vinger op haar mond legt, een andere non de hal in. Ze heeft een gietertje in haar hand. Ze knielt neer bij de planten voor de plaquette van de stichter en begint er draaddunne straaltjes water over uit te gieten. Daar neuriet ze bij, wat nogal onverstaanbaar is. Ze kijkt naar Ockeloën en zegt: ‘Planten zijn net zuigelingen, meneer.’ Ockeloën durft ervan te gaan verzitten; slaat zijn benen over elkaar, vouwt de krant in vieren, gekraak, geritsel, en knikt. Een antwoord schiet hem niet te binnen, – de non is er ook niet op blijven wachten, ze verdwijnt alweer door de glazen klappen. Er klinkt weer even muziek. Operette. Daarna groeit, als een wond, de stilte weer dicht.

Ockeloën merkt op dat de non tegenover hem niet meer beweegt. Ze leest in een gebedenboek. Is haar geprevel een verslag aan een in het boek verborgen microfoon? Weer bekruipt hem het idee dat hij in een val is gelopen. Men beschiet hem met stilte zonder dat hij zich daartegen mag verweren. Men heeft zijn vrouw als gijzelaarster genomen: haar zullen ze martelen om ieder geluid dat hij maakt. Hoort hij

haar niet schreeuwen? Roept zij, nu zij het dieptepunt van weerloosheid en zwakte bereikt heeft, God aan? Achter de deuren wordt het geluid van de machines opgevoerd als om haar geschreeuw er mee te overstemmen. Wat doen ze?

Ockeloen staat eindelijk op, strekt zijn benen, gaat wat lopen met zijn handen op zijn rug en telt zijn passen om uit te maken of de hal inderdaad vierkant is, zoals hij denkt.

Van de stoel naar de plaquette van de stichter. *Ter dankbare herinnering aan baron Beck*, tussen baard en knevel glimlacht de edelman op gruwelijke wijze, *stichter en oprichter van de kraamkliniek te Z van de Zusters van de Heilige* enzovoort.

Van de plaquette naar het raam, veertien passen. Het glas van het raam, waartegen hij leunt met zijn voorhoofd, is onaangenaam warm. Buiten werpen de bomen, de tot figuren geknipte heggen en de dingen bijna geen schaduwen. In de buitensponningen van het raam: vliegen in een stoffig spinneweb.

Van het raam naar de deuren van de operatiezaal. De hal is niet vierkant. Naast de rode lamp, die zachtjes knettert in de fitting, staat dat het verboden is de operatiezaal te betreden wanneer de rode lamp brandt. Wie toch binnen wil, dient te bellen en te wachten tot de groene lamp aangaat.

De non kijkt op uit de deels rood, deels zwart bedrukte pagina's van haar brevier. De huid boven haar ogen trekt ze op, suggererend een kleine verbaazing. Ze zegt: 'U kunt beter weer gaan zitten, meneer.' Weer valt hem op dat haar zinnen boven de gewone conversatietoon zweven, alsof ze zingt.

‘Ik zit al zo lang,’ zegt Ockeloen. ‘Ik word er stijf van. Hoe lang kan het nog duren, denkt u?’

Ze haalt, niet onwelwillend, haar schouders op en kijkt op het herenhorloge dat ze uit haar borstplooien opdiept. Ze begint het op te winden. ‘Ik kan het u met geen mogelijkheid zeggen,’ zegt ze. ‘Het verschilt nogal, het ene geval met het andere. U moet zich geen zorgen maken. Uw vrouw is in goede handen.’ Ze bergt het horloge weer op zonder waarschijnlijk te hebben gezien hoe laat het is. Is ook haar horloge een communicatie-instrument? Heeft ze er een verborgen knop op ingedrukt als gevolg waarvan er nu ergens op een registratiebord een licht aanknipt, of een stalen deur geruisloos dichtglijdt zodat hem de weg naar buiten zal worden versperd, of in de witte jaszakken van de vele belangrijken in het gebouw een handgroot toestel begint te tjilpen ter waarschuwing dat het alleen hen bekende *iets* weldra zal plaatsvinden?

‘Zoudt u niet eens willen informeren hoe het met haar is, of vragen of ik even bij haar mag? Misschien kan ik haar iets zeggen.’

‘Onmogelijk,’ zegt ze. ‘Ik kan niets voor u doen. Het is verboden nu de operatiezaal te betreden. Bovendien: uw vrouw is onder narcose.’

Ockeloen begint de rijmprenten van de vereniging ter bevordering van kinderhygiëne te lezen, die als pedagogische kruiswegstaties over de muren zijn verdeeld. Dat eenieder een voorbeeld neme aan Minnet de lapjeskat, die voor het eten haar handjes wast; aan Pim de olifant die goed zijn tandjes poetst; en aan Gijsbert het girafje dat zuurtjes zonder papiertje erom nooit zomaar in de zak van zijn buisje be-

waart. Ook begint hij een vrij uitgebreid typewerk te lezen dat de titel *Noteert u even, meneer?* draagt. *Hoofdstuk 1: Wat moet vader doen zodra het kindje er is?*

Door het geruis achter de operatiezaaldeuren klinken nu luide tikken. Wat is dat voor getik dat eindigt in een korte knal, bijna een gewerschot? Er slaat iets tegen de vloer, een geëmailleerde kom, te oordelen naar het geluid: het voorwerp blijft een poos op zijn rand rondwentelen. In het luchtrooster boven de deuren schiet een propeller in beweging; op hetzelfde moment rinkelt op de tafel van de non de telefoon. Er moet iets zijn beslecht.

... *zodra het kindje er is?* leest Ockeloen en ziet in de glasplaat voor de ingelijste tekst de non, de telefoon.

‘Jezualda,’ zegt ze en luistert, dan zegt ze ‘Ja’ en haakt af. Ze gluurt naar de rug van Ockeloen – dat ziet hij duidelijk – voordat ze, onmiddellijk daarna, een nummer draait dat uit twee cijfers bestaat. Het duurt lang voordat ze aansluiting krijgt. Eindelijk: ‘Meneer Bilderdijk?’

Toch niet *de* Bilderdijk, vraagt Ockeloen zich af.

‘Operatiezaal alstublieft.’

In het midden van de hal staat Ockeloen als op een handpalm, voor hem in een halve boog de gangen als vingers. Misschien is er iets met het water. De norske man in het wit moet het water niet of niet op het juiste ogenblik gekregen hebben. Er viel iets te wassen of te spoelen en dat water kwam maar niet. Dat tikken is van een leeg waterreservoir, van een apparaat bij het van droogte sputterende peilglas.

Meneer Bilderdijk ziet en hoort hij aan de einder

van de middelste gang opdoemen, sloffend, snuivend. Hij heeft een colbertpak aan dat hem overal te krap zit. Een zwaarlijvig, kalend heer, al moe, zelfs moedeloos, is Ockeloens indruk. Al die zuigelingen, al die zuigelingen...

Niet zegt hij: 'Helaas! Gij deinst van schrik! Uw bloed verstijft in de âaren! Onnoozle! 'k Schrik met u, dien afgrond door te varen.' Oog noch woord heeft hij voor Ockeloen; hij loopt naar de rechterstijl van de dubbele deur en dreunt met zijn duim op de belknop. Wel zegt hij, tegen de non die er al mee klaar zit: 'Dossier alstublieft.' Het is een groene map.

In deze pre- en postnatale chaos God de Vader kan hij leven te voorschijn halen als een goochelaar een witte duif. Wat leest hij in het dossier dat morgen, misschien vandaag, over enkele uren al, in een archief zal worden bijgezet? Wat betekent zijn blik op de non die deze met ontkennend hoofdschudden beantwoordt en daarbij nauwelijks merkbaar haar schouders ophaalt? Overeengekomen tekens. Het complot dat men Ockeloen als een werpnet over het lichaam gooit en langzaam dichttrekt.

Het groene licht brandt al geruime tijd zonder dat Bilderdijk de deuren scheidt en de machinestad betreedt. Hij buigt zich, met gestrekte armen leunend op het tafeltje, naar de non over en voert een gemompeld gesprek met haar. Wat Ockeloen opvangt is het woord *natuurlijk*, uitgesproken door de non. Met krauwelende vingers begint ze in een kaartenbak te zoeken terwijl de directeur zijn gewicht op zijn linkerbeen overbrengt. Zijn pantalon spant om zijn achterste. Ockeloen krijgt de opwelling om de man een trap te geven en hem daarmee aan te spo-

ren naar binnen te gaan. Tevens om een einde aan zijn onzekerheid te maken, want onmiddellijk daarna zou hij weten waartoe hij uiteindelijk toch zou worden veroordeeld. Waarschijnlijk de geruisloze valbijl: een koude rilling langs zijn ruggewervels, een kleine krimp van de aars. *Natuurlijk*. Alles is ontzettend natuurlijk.

Op een kier worden de deuren naar de operatiezaal geopend. Een verpleegster houdt een witte jas voor Bilderdijk op. Deze kruipt er in als een grove kleuter en laat de jas met knopen en banden achter zijn rug sluiten. In een van de jaszakken vindt hij de witte muts waarmee hij zijn hoofd bedekt als een eitje. Binnen krijgt hij handschoenen, waarschijnlijk, die voor hem met een pincet uit een metalen trommel worden gevist, en een monddoek.

Door een smalle kier in de deuren is niets van de operatiezaal te zien, of het zou iets als een wit scherm moeten zijn, misschien een tweede deur.

‘Hoe is het met haar? Wat is er aan de hand?’ vraagt Ockeloen.

‘Alles is in orde, meneer,’ zegt de verpleegster. ‘U kunt gerust zijn.’

‘Mag ik niet even bij haar?’

‘Het spijt me,’ zegt ze, gelijktijdig met heftig en beslist hoofdschudden van Bilderdijk. Wat heeft ze gezien met haar klare ogen achter die deur?

In de omslag van zijn mouw moffelt Bilderdijk de ogenschijnlijk onbeschreven kaart weg die de non hem aanreikt. Daarna stapt hij de operatiezaal in. Blijft u zitten, mijne heren. Er klinkt geen tromgeroffel. Achter hem sluit de verpleegster, wier oksel het dossier omklemt, de deur weer.

Nog is het koel in de hal, maar het zweet is Ockeloen al uitgebroken. Eenzelfde hitte als buiten brandt in zijn kleren. Tegen zijn slapen en achterhoofd zijn zijn haren vochtig. In zijn hoofd gooit een kegelbal de negen zekerheden omver. Hij voelt zich radeloos worden; angst voelt hij voor een kolosale gebeurtenis.

‘De deur naar de tuin is rechts naast de toiletten in de gang waar u nu voor staat,’ zegt de non, wijzend met het open boek in de palm van haar hand. ‘Wat buitenlucht zou u goed doen.’

Op een klok in de gang springt de grote wijzer juist op de twaalf: midderdag.

Een zeldzaam gaaf en ongehavend exemplaatje

[1]

Iedere stap verder de gang in is een stap verder van zijn verantwoordelijkheid vandaan. Iedere glazen deur die hij opent en achter zich laat uitwuiven is een aderklep: hij is bezig zichzelf te versluizen. Laura zal hij laten waar zij is. Uit ontelbare hart- en hersenimpulsen maakt hij op dat het hopeloos moet zijn met haar bevalling, *natuurlijk*.

Wat zou hij te zeggen hebben gehad in geval men hem toch tot haar had toegelaten? Leugens, en hij zou erbij hebben gedacht: dat kind, dat zul je nu wel weten, dat hoeft niet meer voor mij.

Lopend door de gang die door zon wordt verlicht, welt in Ockeloen de behoefte op om haar ontzettend en onherstelbaar te beledigen, een behoefte die er *opeens* is, juist nu; om al zijn verbittering en waarheden over haar uit te storten nu ze spartelt in het diepst van haar nood. Hij zal het schreeuwen, want ook die stilte moet maar meteen aan rafels. Heeft hij niet altijd de pest gehad aan haar gezeur om een kind; aan haar geloop naar de dokter; aan de pathetiek van de moedeloosheid als ze steeds toch weer ongesteld was, ondanks kleine en minder kleine chirurgische ingrepen, ondanks gehannes met staaltjes bloed, urine, sperma, op hèn toegepast geneeskundig onderzoek, coïtus om drie minuten over half

acht 's morgens, coïtus om kwart voor vier 's nachts, tijden waarop, volgens wetenschappelijke berekening, de kans op bevruchting het grootst zou zijn... Hij zou zeggen hoe pervers hij de handboeken, de brieven vol suggesties, de raadgevingen van Jan en alleman, vriendinnen, zelfs werksters – variërend van doe-het-eens-op-een-kussen tot je-moet-het-inslikken – altijd, maar altijd zwijgend, heeft gevonden. Hij zou zeggen hoe dat gekluns in bed, zonder de minste hartstocht of variatie, eerder altijd klinisch, hem heeft vernederd en verarmd; dat hij, en dat steeds veelvuldiger, zijn heil – en hoe heilzaam dan nog – in geestelijk overspel heeft gezocht, zich inbeeldend dat hij de verrukkelijkste capriolen uithaalde met een door hem bijna esthetisch mooi gevonden en, hoe vertederend merkwaardig, nooit anders dan Lotje geheten meisje. Dan zal hij nog al het overige zeggen, tot en met zijn worsteling met de stilte in de hal voor de operatiezaal van deze kliniek.

Ockeloën zal helemaal niets zeggen. Hij zal er wel weer mee wachten, zoals hij al jaren met alles wacht. Voorlopig zal hij alles wegsluiten in de opslagkamer in zijn hersens waar stof bedekt wat hij zich slechts moeizaam of met tegenzin herinnert en waar een muur staat tussen hem en de woorden. Daaronder ook het vele weinige dat hij vanmorgen, thuis nog, van de bevalling heeft moeten zien en bijwonen.

Hij mocht, na er eerst te zijn uitgestuurd, de kamer niet meer verlaten; Laura riep wartaal – steeds een beschuldiging, een verwijt, een belastende getuigenis; en de vroedvrouw bleef hem haar instructies toesissen: doek, tas, ketel, blikken doosje, zitten. Hij

moest helpen Laura tenslotte naar het voeteneind van het bed te verleggen, zodat haar bleke benen van het bed omlaag hingen en haar voeten nog net niet de grond raakten; even later de taak van de hijgende vroedvrouw overnemen: Laura's enkels met regelmatige pompbewegingen zo ver mogelijk tegen de achterkant van haar dijen persen. Haar benen waren omhuld met witte doeken zodat ze witte laarzen of een soort pantalon zonder kruis leek te dragen. Steeds verstrakte haar lichaam en ging er een golfing door haar buik, alsof daarin een drijfstang iets over een dood punt wilde duwen, waarna alles vanzelf zou vlotten, te beginnen met het uitstulpen van een enorme prop vuil. Steeds raakte zijn neus bijna haar ontsloten vagina, onthaard en daardoor stug als een mannenkaak, lijkend op de geopende mond van iemand die een lied zingt of iemand die in doodsnood om hulp roept, wanhoopsplek, centrum, die een merkwaardige lucht, nauwelijks stank, afscheidde. Hij voelde zich bezig aan een afschuwelijke, vooral obscene moord, waarvan hij verwoed probeerde zijn gedachten af te leiden.

Vaak worden zijn ogen verblind waar de zon zich spiegelt in het witte marmer van de gangen. Hij loopt door een huls van properheid waarin de geur van kraamkliniek zonder te weten waarheen. De deur naar de tuin is hij gepasseerd: de hitte van buiten kleefde aan de binnenkant aan de deurknop. Lopen kalmeert hem en koelt hem af; waar zijn gezicht en haren vochtig zijn van zweet voelt hij kilte van de wind die hij zelf veroorzaakt. Hoe meer glazen deuren hij opent hoe sterker wordt de muziek die ergens

speelt; nog steeds operette. Hij slentert niet, maar loopt veerkrachtig, alsof hij een doel heeft, en blijft zo nu en dan staan om een muurtekst te lezen alsof hem – behoudens nogal wat gipsen godskinderen tussen kaarsen en bloemen op consoles – niets boven het hoofd hangt. Hij loopt zo ontspannen mogelijk, een hand in zijn zak.

Ockeloen bestijgt een wit marmeren trap, achter twee verpleegsters aan. Voor zijn ogen bewegen hun kuiten; hij ziet de achterkant van hun knieën. Een van hen draagt nylons met naad over het achterbeen. Het zachte gesprek dat ze voeren kan hij niet verstaan. Hij luistert naar het geluid van hun gesteven jurken en schorten. Ze blijven plotseling staan, beiden met één been een trede hoger, en kijken naar hem om. ‘U moet verdwaald zijn,’ zegt een van hen. ‘Deze trap leidt naar de verpleegstersappartementen. U zoekt uw vrouw? De linkervleugel, één hoog. Daar is de lift.’

Ockeloen verontschuldigt zich, daarbij bukt hij zich naar een stukje papier dat de verpleegster met de naden heeft laten vallen om haar dit weer aan te reiken. Maar beiden gaan al verder de trap op.

In zijn hand verfrommelt Ockeloen het papiertje en blijft het nog, terwijl hij zich omdraait en de treden afloopt, als een balletje in zijn gesloten hand heen en weer bewegen. Beneden aan de trap werpt hij het op, plukt het weer uit de lucht en stopt het in zijn zak.

Wachtend op de lift (maar waarom wachtend op de lift? – hij vraagt het zich niet af) loopt hij heen en weer, spelend met zijn schaduw door kleine springbewegingen te maken of soms plotseling een stapje